

Türkiye’de Ebelik Mesleğinin Sorunlarına Akademik Bakışı Yansıtan Nitel Bir Çalışma

A Qualitative Study on the Academic Approach to the Professionalization of Midwifery in Turkey

Sevil GÜNER, Mine YURDAKUL, Nalan YETİM

ÖZ

Bu çalışma Türkiye’de ebelik mesleğinin profesyonelleşme sürecinde yaşanan sorunlar ve bu sorunlara çözüm önerilerini belirlemek amacıyla nitel araştırma metodolojisine uygun olarak yapılmış tanımlayıcı bir araştırmadır ve Haziran 2012’de yüksek lisans tezi olarak sunulmuştur. Araştırma Türkiye’de ebelikte yüksek lisans eğitimi veren yedi üniversitede yapılmıştır. Araştırmaya Türkiye’de ebelikte yüksek lisans eğitimi veren yedi üniversitede görevli, gönüllü 20 öğretim üyesi katılmıştır. Veri toplama aracı olarak 10 adet açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme rehberi kullanılmıştır ve görüşme sırasında ses kaydı alınmıştır. Veri toplama süreci bir araştırmacı tarafından 28 Haziran 2011 - 07 Aralık 2011 tarihleri arasında yüz yüze görüşme şeklinde gerçekleştirilmiştir. Görüşme sırasında alınan ses kayıtları yazılı ortama aktarılmıştır. Yazılı ortama aktarılan ses kaydı çıktıları nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Ebelik mesleğinin profesyonelleşme sürecindeki başlıca sorunlar; var olan ebelik yasasının günün gereksinimlerini karşılayacak nitelikte olmaması, örgütlenmenin istenen düzeyin altında olması, otonomiye ilişkin sorunların varlığı ve yapılan bilimsel araştırmaların henüz istenen düzeye ulaşmaması olarak belirlenmiştir. Öğretim üyeleri çözüm olarak ebelik yasasının güncellenmesi, ebelikte doktora eğitime başlanması, örgütlenmenin güçlendirilmesi, bilimsel araştırma yapma konusunda klinisyen ebelerle destek olunması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar doğrultusunda ebeliğin ülkemizdeki durumu değerlendirildiğinde profesyonelleşme sürecini henüz tamamlamadığı sonucuna varılmıştır. Çalışmamızda öncelikli olarak ele alınan sorunlar ve çözüm önerileri rehberliğinde yapılacak düzenlemelerin mesleğin mevcut durumunun iyileştirilmesine katkı sağlayacağı açıktır. Ebelikte lisansüstü eğitim programlarının güçlendirilmesi, görev tanımlarının yapılması, alt yapı ve öğretim elemanı sayısı açısından yetersiz olan bölümlerde gerekli iyileştirmelerin yapılması, bu okullarda öğrenci sayısının azaltılması ve ebelik yasasının yürürlüğe girmesi olarak belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ebelik, Profesyonellik, Yasal düzenlemeler, Türkiye

ABSTRACT

This study was designed as a qualitative descriptive study to map out the challenges and suggestions in regard to the problems of professionalization of midwifery in Turkey and it was presented as a master thesis in June 2012. The study was conducted in seven universities in Turkey which provided master programs in midwifery. The study participants included twenty faculty members in midwifery departments in these universities who consented to participate. An interview guide consisting of 10 semistructured open-ended questions was used as an instrument of data collection and interviews were recorded. The process of data collections was conducted as face-to-face interviews by a researcher between 28th June 2011-7th December 2011. The recordings were transformed into text. Written audio recording outputs were analyzed by the content analysis which is one of the qualitative data analysis method. Major problems of professionalization of midwifery in Turkey were found as incompetent legislative regulations in midwifery, insufficient professional organizations, problems of autonomy, and insufficient scientific researches in the field. The participants suggested updating the legislative

Sevil GÜNER

Ege Üniversitesi, İzmir Atatürk Sağlık Yüksekokulu, Ebelik Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye
Ege University, İzmir Atatürk School of Health, Department of Midwifery, İzmir, Turkey

Mine YURDAKUL (✉)

Mersin Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Ebelik Anabilim Dalı, Mersin, Türkiye
Mersin University, School of Health, Department of Midwifery, Mersin, Turkey
yurdakul.m@hotmail.com

Nalan YETİM

Mersin Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Anabilim Dalı, Mersin, Türkiye
Mersin University, Faculty of Science and Letters, Department of Sociology, Mersin, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 30.11.2014

Kabul Tarihi/Accepted : 19.02.2015

regulations, opening doctoral programs in midwifery departments, strengthening professional organizations, supporting clinical midwives to conduct scientific researches. In light of the results, it was concluded that professionalization of midwifery has still certain structural problems. It is maintained that regulations to be made in line with the suggestions in this study will certainly enhance professionalization of midwifery. It was pointed out that it is required to support graduate programs in midwifery, to open new doctoral programs, to support midwifery departments in terms of equipment and human resources, to clarify job definitions, to decrease the number of students in these faculties and to enact legislative regulations in regard to midwifery profession.

Keywords: Midwifery, Professionalization, Official regulations, Turkey

GİRİŞ

Meslek, bireyin toplumsal konumunun belirlenmesinden sosyal sistemin işleyişine olan katkılarına kadar, birey ve toplum yaşamının merkezinde yer alan çok boyutlu toplumsal bir olgudur (İlhan, 2008) ve çok yönlülüğü nedeniyle genel olarak ekonomi, işletme, psikoloji ve sosyoloji gibi bilimlerin ilgi alanına giren, disiplinler arası bir inceleme konusu olmuştur.

Karadağ (2002), sıklıkla birbirinin yerine kullanılan meslek ve iş kavramlarının taşıdıkları özellikler açısından farklı olduklarına dikkat çekmektedir. İnsanlık tarihi kadar eski bir meslek olan ebeliğin meslekleşme süreci Türkiye’de 1998 yılında lisans programlarının açılması ile başlamış, 2000 yılında yüksek lisans ve 2013 yılında doktora programlarının açılması ile hız kazanmıştır (Yurdakul, 2008; Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2013). Lisans programlarının açıldığı yıllarda ebelik müfredatında yapılan ciddi iyileştirme çalışmaları sonucunda bugün toplum temelli, yeterliliğe dayanan, standardize edilmiş bir müfredat ile ebelik programları eğitime devam etmektedir. 2012-2013 öğretim yılında, sağlık yüksekokulları ya da sağlık fakültelerine bağlı 34 adet Ebelik Bölümünde lisans eğitimi sürdürülmektedir (Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM], 2013).

Türkiye’de ebelerle ilgili ilk yasal düzenleme 1928 yılında çıkarılan Tababet ve Şuabat-ı San’atlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanun’dur (Resmi Gazete, 1928). Bu kanunla kimlerin ebelik yapabileceği, ebelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile yasa-ya uymayanlar ile ilgili cezaî işlem yapılacağı belirtilmektedir. Ülkemizde 2004 yılından bu yana ‘Sağlıkta Dönüşüm Programı’ kapsamında ‘Aile Hekimliği’ uygulamasına geçilmiştir. Aile hekimliği sisteminde ebeler, hemşire ve sağlık memurları ile birlikte ‘Aile Sağlığı Elemanı’ olarak tanımlanmaktadır (Resmi Gazete, 2004). Yönetmeliğe göre; ebeler kendi görev ve yetki alanları olan ana-çocuk sağlığı hizmetlerine ek olarak tedavi edici sağlık hizmetlerini sunmak, kayıt ve istatistikleri tutmak, yara bakımı hizmetleri, laboratuvar hizmetleri ile aile hekiminin verdiği diğer görevleri de yapmakla yükümlüdür (Pala, 2006; Demir, 2011; Resmi Gazete, 2004; Resmi Gazete, 2010).

Türkiye’de ebelik mesleğini temsil eden tek örgütlü yapı olan Ebeler Derneği 1954 yılında kurulmuştur. 2011 yılı itibari ile üye sayısı 4.352 dir (Türk Ebeler Derneği, 2011). Ebeler ayrıca çeşitli sendikalara da üye olabilmektedirler. Ülkemizdeki ebe sayısı incelendiğinde Şubat 2014 verilerine göre 52.351 ebenin aktif olarak çalıştığı bunların 47.639’unun Sağlık Bakanlığı’na bağlı kamu hastanelerinde, 776’sının üniversite hastanelerinde, 3936’sının ise özel sektörde görev yaptığı belirlenmiştir (YÖK, 2014).

Türkiye’ de ebelerin durumu, profesyonelleşme kriterleri ve meslekleşme sürecinde yaşanan sorunlara dair ayrıntılı bir çalışma bulunmamaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalar daha çok ebelerin profesyonel tutum ve davranış düzeylerini inceleyen çalışmalardan oluşmaktadır (Beydağ ve Arslan, 2008). Ebelik mesleğin ülkemizdeki mevcut durumunun belirlenmesinde konunun uzmanları olan ebelik bölümü öğretim üyelerinin görüşlerinin alınması önem kazanmaktadır. Bu çalışma, ebelik bölümü öğretim üyelerinin bakış açısından, Türkiye’de ebelik mesleğinin mevcut durumu ve profesyonelleşme sürecinde yaşanan sorunların ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Ayrıca çalışmanın bu süreçte yaşanan sorunların çözümü noktasında politikalar üretilmesine ve ebelik literatürüne katkı sağlaması amaçlanmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Çalışma, ebelik bölümü öğretim üyelerinin bakış açısından Türkiye’ de ebelik mesleğinin profesyonelleşme sürecinde yaşanan sorunlar ve bu sorunlara çözüm önerilerinin belirlenmesine yönelik nitel bir çalışmadır. Bu doğrultuda aşağıdaki araştırma problemleri ve alt problemlerine cevap aranması amaçlanmıştır.

1. Öğretim üyelerine göre meslek kavramının tanımı nedir?
2. Türkiye’de ebelik mesleği aşağıdaki unsurlar açısından değerlendirildiğinde profesyonelleşme sürecinde mevcut duruma ilişkin görüşleri ve varsa sorunlara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?
 - a. Yasal düzenlemeler
 - b. Eğitim
 - c. Mesleki örgütlenme
 - d. Özerklik (otonomi)
 - e. Bilimsel araştırmalara olan katkıları

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini 2010-2011 eğitim öğretim yılında Türkiye’de 32 sağlık yüksekokulunun ebelik bölümünde görevli öğretim üyeleri oluşturdu. Çalışmanın örneklemi ise Türkiye’de ebelikte lisansüstü eğitim programı bulunan yedi sağlık yüksekokulunda ebelik bölümünde görev yapmakta olan 20 öğretim üyesi oluşturdu. Örneklem seçimi, araştırma problemleri göz önünde bulundurularak ‘amaçlı örneklem tekniği’ kullanılarak yapıldı.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma öncesinde Mersin Üniversitesi Bilimsel Araştırmaları Değerlendirme Komisyonu tarafından etik kurul onayı(Tarih:22.04.2011, sayı:2011/89), çalışmaya katılması planlanan üniversitelerden yazılı izin ve katılımcılardan görüşme izin formu aracılığıyla bilgilendirilmiş onam alındı.

Verilerin Toplanması

Çalışmada, literatür taraması sonucunda oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme rehberi kullanılarak derinlemesine görüşme tekniği uygulandı. Ses kayıt cihazı kullanılarak yapılan görüşmeler kayıt altına alındı. Yarı yapılandırılmış görüşme rehberinde ilk olarak öğretim üyelerinin uzmanlık alanlarını belirlemek ve görev sürelerine ilişkin bilgi alma amaçlı sorular soruldu (iki soru). Daha sonraki sorular (iki soru), öğretim üyelerine göre meslek kavramını tanımlamaya ve profesyonel bir mesleğin özelliklerini ortaya çıkarmaya yönelik sorulardı. Görüşme rehberindeki diğer sorularda ise katılımcıların Türkiye’de ebelik mesleğinin mevcut durumuna ilişkin görüşlerini belirtmeleri amaçlandı.

Yarı yapılandırılmış görüşme rehberinin anlaşılabilirliğini, görüşme sırasında ses kayıt cihazı kullanımına ilişkin gelişebilecek olumsuzlukların değerlendirilmesi amacıyla Mersin Üniversitesi Ebelik Anabilim Dalı’nda görevli, çalışma kriterlerine uyan 3 öğretim üyesi ile ön uygulama yapıldı. Ön uygulama sonucunda görüşme rehberi yeniden yapılandırıldı, ortalama görüşme süresi 30-40 dakika olarak belirlendi.

Uygulamanın yapılacağı ebelik bölümündeki öğretim üyelerine elektronik posta ya da telefon aracılığıyla ulaşılarak görüşme için randevu alındı. Görüşmeler 28 Haziran 2011-7 Aralık 2011 tarihleri arasında, araştırmacı ve katılımcının yalnız olduğu bir ortamda yüz yüze görüşme şeklinde gerçekleştirildi. Görüşme sırasında ses kaydı alındı. Görüşmeye başlamadan önce katılımcı çalışma hakkında ayrıntılı biçimde bilgilendirildi ve görüşme izin formu kullanılarak bilgilendirilmiş onam alındı. Görüşme sırasında katılımcıların kimlik bilgilerinin gizli tutulması amacıyla görüşme sırasına göre kodlandı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Ses kayıtları görüşme sırasıyla yazılı ortama aktararak deşifre edildi ve 20 adet görüşme çıktısı elde edildi. Yazılı ortama aktarılan görüşme kayıtları içerik analizi ile incelendi, daha önce belirlenmiş olan araştırma problemleri açısından gözden geçirilerek yorumlandı. Bu bağlamda öğretim üyelerinin meslek tanımını yaparken hangi kavramları kullandıkları belirlendi (3. soru). Bu kavramların meslek tanımı içinde kullanılma sıklıkları ‘frekans analizi’ tekniği ile sayılarak sıralandı ve yorumlandı. Katılımcıların ebelik mesleğinin mevcut durumunu değerlendirdikleri sorular ‘değerlendirici analizi’ tekniği kullanılarak yargı ifadeleri belirlenerek listelendi. Listelenen ifadeler öğretim üyelerinin mevcut duruma ilişkin yargılarının olumlu-olumsuz-nötr olmasına göre sınıflandırıldı. Sonraki aşamada bu yargı ifadeleri araştırmacılar tarafından belirlenen araştırma soruları kapsamında değerlendirilerek çizelgeler haline getirildi ve yorumlandı.

BULGULAR

Çalışmaya katılan öğretim üyelerinin akademik unvanları sırasıyla; 13 kişi (%65) yardımcı doçent, 5 kişi (%25) doçent, 2 kişi (%10) profesör şeklinde sıralanmaktadır. Öğretim üyelerinin uzmanlık alanları incelendiğinde 10’unun (%50) Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, üçünün (%15) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, ikisinin (% 10) Halk Sağlığı Hemşireliği, ikisinin (%10) Hastane Yönetimi ve Organizasyonu ve geri kalan üçünün ise Tıp Fakültesi Halk Sağlığı, Anatomi, Deontoloji ve Tıp Tarihi alanından olduğu görülmektedir.

Meslek Kavramı

Öğretim üyelerinin meslek tanımını yaparken toplam 17 adet kavram kullandıkları, en sık kullandıkları kavramların; eğitim (11), bir ücret karşılığı verilen hizmet (8), örgütlenme, yasalarca belirlenmiş görev tanımlarının olması ve etik kodları olması (6), bilgi birikimine sahip ve verilen hizmetin toplum tarafından vazgeçilmez olması (5), son olarak bağımsız fonksiyonlara sahip olması (4) olarak belirlenmiştir. Öğretim üyelerinin kendilerine göre meslek tanımını yaparken kullandıkları ilk 17 kavramın 15 tanesinin evrensel/nesnel kabul edilen meslek tanımlarına ait kavramlar olduğu görülmektedir.

Yasal Düzenlemeler

Öğretim üyeleri, ebelerin görev, yetki ve sorumluluklarına ait ilk görev tanımının ve bağımsız doğum yaptırma yetkisinin yürürlükteki yasa ile belirlenmiş olduğunu belirtmekte, fakat bu yasanın günümüzün değişen koşullarında ebelik mesleğinin yasal sınırlarını çizmek açısından ihtiyaca cevap veremediğini de eklemiştir. Bir grup öğretim üyesi bazı yasa ve yönetmeliklerde bir başka meslek olan hemşirelik mesleği ile görev karmaşasına yol açan maddelerin bulunduğunu, ebelerin bu maddelere dayanarak başka birimlerde hemşire olarak görevlendirildiklerini, bu durumun meslekleşme sürecini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Ek olarak, çıkarılan aile hekimliği yasasına dikkat çekilerek, görev tanımında ebelik unvanının kullanılmayarak ‘aile sağlığı elemanı’ olarak nitelendirilmesini meslek adına büyük bir geri adım olarak nitelendirmişlerdir.

Öğretim üyeleri yaptıkları bu değerlendirmelerden sonra konuyla ilgili çözüm önerilerinde öncelikle Ebeler Derneği, akademisyenler ve sahada çalışan ebelerden oluşan bir grup ile ortak kabul gören ebelik yasa taslağının yasalaşması çalışmalarının yapılması gerektiğini öne sürmüşlerdir. Bu süreç hızlanmasında ise Ebeler Derneği’nin üye sayısının artırılmasına ve örgütlenmenin önemine vurgu yapmışlardır.

Eğitim

Katılımcıların Türkiye’de ebelik eğitimi ile ilgili görüşleri incelendiğinde üç gruba ayrıldığı görülmektedir: Öğretim elemanları açısından mevcut durum, lisans eğitimi açısından mevcut durum ve lisansüstü eğitim açısından mevcut durum. Öğretim elemanları açısından değerlendirme yapan katılımcılar araştırmanın yapıldığı tarihte ebelikte doktora programı olmaması nedeniyle bu bölümlerdeki öğretim elemanı sayısının yetersiz olduğunu ve bu durumun eğitimin kalitesine olumsuz yansıdığını belirtmişlerdir. Lisansüstü durumu değerlendiren katılımcı-

çılar 2009'da alınan YÖK kararıyla lisansüstü eğitim yapmak için gereken koşulların değiştirilmesi nedeniyle bu okullardan birçoğunun öğrenci alamadığını ve bu durumun da ebelik eğitime büyük bir darbe vurduğuna değinmişlerdir. Türkiye'de ebelik lisans eğitimini değerlendiren katılımcılar okul ve öğrenci sayısını fazla, beceri laboratuvarı ve uygulama alanlarını ise yetersiz olarak nitelendirmişlerdir.

Öğretim üyeleri ebelik eğitimiyle ilgili sorunların çözümünde lisansüstü eğitim ve öğretim elemanı sorunlarının birbirinden ayrı değerlendirilemeyeceğini ifade etmişlerdir. Bir öğretim üyesi (4. görüşmeci), lisansüstü ebelik eğitimi veren okulların aralarındaki iletişimi çeşitli toplantılar, konferanslar, çalıştaylar aracılığıyla güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca öğretim üyeleri ebelik eğitimcilerinin nitelik olarak güçlendirilmesi için doktora programı açılmasına ek olarak eğitimde yurt dışı hareketliliğinin artırılması gerektiğini öne sürmüşlerdir. Bu önerilere ek olarak bazı öğretim üyeleri lisansüstü ebelik eğitiminin 'ebelik' başlığı altında fazla genel olduğunu, branşlaşmanın (yenidoğan, kadın sağlığı gibi) gerekli olduğu görüşünü öne sürmüşlerdir.

Lisans eğitimine ilişkin sorunların çözümü noktasında öğretim üyelerinin iki farklı görüşe sahip olduğu görülmüştür. Bir grup öğretim üyesi (%70) ebelik lisans eğitiminde öğrenci sayılarının azaltılmasını ve nitelik olarak yetersiz okulların kapatılmasını savunmaktadır. Diğer grup (%30) ise sorununun, okulların fizik koşullarının iyileştirilerek, beceri laboratuvarlarının sayı ve niteliğinin artırılmasıyla çözülebileceğini savunmaktadır. Ayrıca ek olarak, ebelikte intörnlik uygulamasının beceri kazanma konusundaki yararı da çözüm olarak vurgulanmıştır.

Örgütlenme

Öğretim üyeleri Türkiye'de ebelik mesleğinin örgütlenme sürecinin 1954'te başladığını, fakat son birkaç yıla kadar aktif bir faaliyet içinde olmadığını aktararak değerlendirmeye başlamışlardır. Türkiye'de derneğe üye ebe sayısının yetersiz olmasının sebebi olarak örgütlenme bilincinin eksikliğini göstermişlerdir. Bir öğretim üyesi (9. görüşmeci) derneğin 4 bin üyesi olmasına karşın sendika üye sayısının 11 binlerde olduğunu belirtmiş ve bunun sebebini sendikanın yaptırım gücünün derneğin yaptırım gücüne göre daha fazla olmasıyla açıklamıştır. Bazı katılımcılar ise, örgütlenme yapısının üyelerle dernek arasında iletişim kopukluğuna sebep olduğunu savunmuşlardır. Buna karşın, katılımcılar ebelik üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin derneğe üye olabildiklerini belirtmişler ve lisans mezunu yeni nesil ebelerin örgütlenme konusunda daha bilinçli, gönüllü ve katılımcı olduklarını vurgulamışlardır.

Katılımcılar belirledikleri sorunların çözümü noktasında en büyük sorumluluğun eğitimci olarak kendilerine düştüğünü belirtmişler ve ebe adaylarına örgütlenme bilincinin kazandırılması gerektiğini vurgulamışlardır. Dernekle üyeler arasında iletişim eksikliği olduğunu belirten öğretim üyeleri bu sorunun çözümü noktasında il temsilciliklerinin şubelere dönüştürülmesinin etkili olacağı fikrini savunmuşlardır. Bunun yanında yaptırım gücü daha yüksek olan ve dünyada da birçok örnekleri bulunan 'mesleki birlik, oda' gibi bir yapılanmaya gidilebileceği de çözüm olarak önerilmiştir.

Özerklik

Bazı öğretim üyeleri mevcut bir ebelik yasası olmamasının, mevcut yasaların ise bağımsız uygulamaları desteklememesini ebelerin mesleklerini uygulamalarının önünde bir engel olarak vurgulamışlardır. Bu duruma örnek olarak katılımcıların çoğunluğu yürürlüğe giren 'aile hekimliği' uygulamasını göstermişlerdir. Katılımcılar bu uygulama ile ebelerin koruyucu sağlık hizmetlerindeki bağımsız rollerini yitirdiklerini ve hekime bağlı hale getirildiklerini ifade etmişlerdir. Bu konuda öğretim üyelerinden gelen diğer görüş ise aslında ebelerin bazı yasa ve yönetmeliklerin içinde belirlenmiş, kendi başına uygulayabileceği birçok rolü olduğu, fakat ebelerin bununla ilgili farkındalık düzeylerinin yeterli olmayışıdır. Çalışmaya katılan öğretim üyeleri bunun sebebi olarak ebe adaylarının eğitimleri sırasında bu bilincin yeterince oluşmamasını göstermişlerdir. Katılımcılar belirledikleri sorunlara çözüm olarak öncelikle ebelerin yasalardaki bağımsız rollerine ilişkin eğitimler yoluyla bilinçlendirilmeleri gerektiğini vurgulamışlardır. Ebe adaylarının bağımsız rollerini eğitimleri sırasında kazanmaya başladıklarını belirten bir katılımcı (4. görüşmeci) eğitimci olarak kendilerinin bu konu üzerinde daha çok durmalarının gerekliliğine değinmiştir. Katılımcılar aynı zamanda ebeler derneğinin güçlendirilmesinin de bağımsız rollerin uygulanması konusundaki yasal engellerin kaldırılmasını kolaylaştıracağını eklemişlerdir.

Bilimsel Araştırmalara Olan Katkıları

Türkiye'de bilimsel araştırmalara yapılan katkılar açısından öğretim üyeleri genellikle bu konuda henüz yeterli düzeye ulaşamadığını ifade etmişlerdir. Bu durumun nedeni olarak ise lisans ve lisansüstü eğitimin kısa süre önce başladığını, mesleği bu açıdan değerlendirmek için erken olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında bilimsel araştırma yapmak konusuna lisansüstü eğitim yapan ebeler dışında çok ilgi gösterilmediği vurgulanmıştır. Bunun nedenine ilişkin görüşleri sorulduğunda, bir katılımcı bunun nedeninin ebelerin araştırma yapmak konusunda bilgi sahibi olmamaları olabileceği cevabını vermiştir. Bir başka öğretim üyesi (11. görüşmeci) ebelerin araştırmalarının yayınlayacak bir yayın organının olmamasını bir dezavantaj olarak öne sürmüş ve ebelere ait bir yayın organının bu alandaki bilimsel araştırmaların artmasına katkıda bulunacağını ifade etmiştir. Yurt içi literatürün henüz yeterli olmayışı nedeniyle yurt dışı literatürden yararlanmanın şart olduğunu belirten bir katılımcı (4. görüşmeci) ise yabancı dil yeterliliğinin de bir sorun olabileceğini belirtmiş, ebe adaylarının eğitimleri sırasında yurt dışı hareketliliğine katılmalarının bu süreci olumlu etkileyeceği görüşünü savunmuştur. Sahadaki ebelerin araştırma yapmak konusunda isteksiz olduğunu belirten öğretim üyeleri, okul-saha işbirliği ile yapılan araştırmalara sahadaki ebelerin dahil edilmesinin onları motive edeceğini ve bu konuda yapacakları katkıları arttıracığını belirtmişlerdir.

TARTIŞMA

Öğretim Üyelerine Göre Meslek Kavramının Tanımı Nedir?

Öğretim üyelerinin ifadelerine göre bir işin meslek niteliğini kazanması için mutlaka üniversite düzeyinde bir eğitim sonucunda kazanılması gerekmektedir. Öğretim üyelerinin görüş-

lerine benzer şekilde birçok sosyolog tarafından yapılan meslek tanımında (Şahin, 2009; Görgülü & Ulusoy, 1995) 'belli bir eğitim sonucu kazanılan bilgi', 'bilgi temeline dayalı, genellikle bir süre devam eden yükseköğretim', 'meslek mensuplarının eğitim yoluyla kazandığı özel bilgi birikimi' gibi ifadelerin yer aldığı görülmektedir.

Ebelik mesleğinin profesyonelleşme süreciyle ilgili bir çalışmasında Hresenova (2007), bir işin meslekleşme sürecinde en önemli yapı taşı olarak 'eğitim' unsurundan söz etmektedir. Hresenova (2007), 1990'lı yıllarda Çek Cumhuriyeti'nde ebelik mesleğinin üniversite eğitimine dayandırılması ve lisansüstü eğitim çalışmalarının yapılarak bu bölümlerin açılmasıyla bu süreçteki en önemli adımın atıldığını vurgulamaktadır.

Öğretim üyelerinin meslek tanımlarında eğitim faktörüne ek olarak 'verilen hizmet karşılığı edinilen ücretinin olması' (8), 'mesleki bir örgüte sahip, görev tanımları yasalarca belirlenmiş, etik kodları olan' (6), 'verilen hizmetin toplum tarafından vazgeçilmez olması, bilgi birikimine sahip' (5) ve 'bağımsız fonksiyonlara sahip' (4) ifadelerine yer vermişlerdir.

Öğretim üyelerinin meslek tanımını yaparken kullandıkları ifadeler incelendiğinde sıklıkla nesnel/evrensel olarak nitelendirilen meslek tanımlarına uygun ifadeler kullanmışlardır (Şahin, 2009; Görgülü ve Ulusoy, 1995; Walther N. K. A. van Mook et al., 2009; Evetts, 2011; Güven, 2009).

Öğretim Üyelerinin Türkiye'de Ebelikle İlgili Yasal Düzenlemelere İlişkin Görüşleri

Öğretim üyelerinin Türkiye'de yasal düzenlemeler açısından ebelik mesleğinin mevcut durumuna ilişkin yargılarının genel olarak olumsuz olduğu görülmektedir.

Bu konuda öğretim üyelerinin genel görüşü ebelerin ilk görev tanımlarının yapıldığı mevcut yasanın güncel olmadığı, farklı yasa ve yönetmeliklerde de hemşirelik ile görev karmaşasına neden olan ifadelerin yer aldığı ve bu durumun da ülkede bir istihdam sorununa yol açtığı yönündedir.

Bu doğrultuda mevcut yasa ve yönetmelikler incelendiğinde, öğretim üyelerinin ifadelerini destekleyen bulgulara rastlanmaktadır. Örneğin; Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği'nin 133. Maddesinde ikinci basamakta çalışan ebelerin hemşirelik hizmetlerini de yürütmekle yükümlü oldukları belirtilmektedir (Resmi Gazete, 1983). Benzer şekilde Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezleri Yönetmeliği (Resmi Gazete, 1997) vb. yasa ve yönetmeliklerde bu iki mesleğin birbirinin yerine geçebilen tampon sağlık insan gücü olarak kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca özellikle birinci basamakta mesleki erozyona uğramış, profesyonel saygın bir sağlık ekibi üyesi konumundan sağlık elemanı haline getirilerek kimliksizleştirilmiştir.

Türkiye'de sağlık insan gücünün durumuyla ilgili raporda, Seviğ ve ark. (2008) tarafından hastanelerde ebelerin görev alanı dışında hemşire gibi çalıştırıldıklarına vurgu yapılmaktadır. Genel olarak öğretim üyelerinin bu konuda belirledikleri sorunların çözümü olarak, güncel bir 'Ebelik Yasası'nın yürürlüğe girmesi görüşünü paylaştıkları belirlenmiştir. Ancak bu konuda

öğretim üyelerinin yargılarının odak noktası olarak daha güçlü bir örgütün olması gerektiği dikkat çekmektedir.

Öğretim Üyelerinin Türkiye'de Ebelik Eğitiminin Durumuna İlişkin Görüşleri

Öğretim üyelerinin ülkemizde ebelik eğitimi açısından mevcut durumu değerlendirirken en çok ebelik bölümlerindeki eğitimci sayısının yetersizliğine ve bu durumun eğitimin kalitesine yansımaya odaklandıkları görülmektedir. Öğretim üyeleri ebe eğitimcilerin sayısal yetersizliğinin nedeni olarak Türkiye'de 1998 yılında lisans, 2000 yılında da yüksek lisans programlarının açılmış olması nedeniyle henüz yeni sayılabilecek bir geçmişe sahip olmalarını ve doktora mezunu ebe eğitimci olmayışını göstermektedir. Soğukpınar ve ark. (2007), Türkiye'de ebelik eğitiminin durumunu inceledikleri çalışmalarında eğitimin hemşireler ve diğer sağlık profesyonelleri tarafından yürütüldüğünden söz etmekte; ebelikte doktora programının olmamasının önemli bir sorun olduğuna vurgu yapmaktadırlar. Benzer şekilde Özcan ve Yiğit (2000) çalışmalarında, ebe eğitimcileri yetişinceye kadar hemşire grubunun bu konudaki deneyim ve birikimlerinden yararlanılabileceği vurgulanmaktadır. Seviğ ve ark.'nın (2008) çalışmalarında, akademik kadroda çalışan ebelerin sadece %17.4'ünün ebelik alanında yüksek lisans yaptığı vurgulanmaktadır. Bu veriler değerlendirildiğinde; Türkiye'de ebelik bölümlerinde görevli ebe eğitimci sayısının yetersiz olduğu göze çarpmaktadır. Bu durumun akademik kadrolara atamalarda sıkıntılar yanında, çalışmanın yapıldığı tarihte ebelikte doktora programlarının olmayışından kaynaklandığı açıktır. Çalışmamız ile paralel biçimde Yurdakul (2008), Türkiye'de ebelikte yüksek lisans eğitime başlanmasına karşın, doktora programının olmamasına dikkat çekmektedir. Buna göre ebelikte yüksek lisans eğitimi tamamlayan bilim uzmanı ebeler doktora eğitimlerine genellikle Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği, Tıp Fakültesi Halk Sağlığı, Tıp Tarihi ve Deontolojisi anabilim dallarında devam etmektedirler. Bu bağlamda Türkiye'de ebelik bölümlerinin acil çözüm bekleyen sorununun eğitici eğitimi olduğu açığa çıkmaktadır (Yurdakul, 2008). Araştırmanın yapıldığı tarihten sonra 2013 yılında ebelikte doktora programı açılmış (YÖK, 2013), Atatürk ve Ege Üniversiteleri'nde öğrenci alınmaya başlanmıştır. Her ne kadar açılan bu programların sayısı yeterli olmasa da ebelikte doktora programlarının varlığı ebelik mesleği için oldukça önemli bir gelişmedir.

Lisansüstü ebelik eğitimindeki sorunlara çözüm noktasında öğretim üyelerinin ortak hareket etme konusunda görüş birliği içinde oldukları göze çarpmaktadır. Buna göre öğretim üyelerinin ebelik eğitimci kadroları oluşana kadar ortak programlar ile lisansüstü eğitim verilebileceği, yurt dışı hareketliliğinin artırılması gerektiği ve böylece Türkiye'deki ebe eğitimci kadrosunun tamamlanabileceği görüşünde oldukları belirlenmiştir. Çalışmada öğretim üyelerinin Türkiye'de ebelik eğitimi değerlendirirken değindikleri bir başka nokta da lisans eğitimidir. Bu doğrultuda genel olarak öğretim üyeleri, okul ve öğrenci sayısını mevcut öğretim elemanı sayısına göre fazla, beceri laboratuvarı ve uygulama alanlarının mevcut durumunu ise yetersiz olarak nitelendirmektedir. Öğretim üyeleri bu durumun eğitimin kalitesini ciddi olarak etkilediğini vurgulamışlardır. ÖSYM

(2013) istatistiklerine göre, ebelik bölümlerinde bir öğretim elemanına 99.7 öğrenci düşmektedir. Erkal İlhan (2011) ebelik lisans eğitimindeki sorunlar olarak öğrenci sayısının fazla, öğretim elemanı sayısının az olması, bazı illerde yeterli uygulama alanı bulunamaması, mezuniyet kriterlerini tamamlamada sorunlar vb. şeklinde sıralarken, bunların genellikle uygulama alanı yetersizliğine bağlı sorunlar olduğuna dikkat çekmektedir. Kaya ve Yurdakul (2007) da benzer şekilde ülkemizdeki ebelik eğitiminin sorunlarını YÖK Raporu'ndan (2001) şöyle aktarmaktadırlar: "Ülkemizde 30 sağlık yüksekokulunun bulunduğu illerin dokuzunda doğum evi yoktur. Üniversite hastanesi bulunan illerde ise asistan eğitimi nedeni ile ebelik öğrencileri doğuma müdahale edememektedirler. Bu durum öğrencilerin hem yeteri kadar doğum yaptırılmamasına hem de klinik eğitim için devlet hastanelerinde yığılmalara neden olmaktadır."

Sokullu (2011) ise ebelik bölümlerinde verilen teorik bilginin yeterli olduğunu, ancak özellikle araştırma hastanelerinin uygulama alanlarında sadece gözlemci olarak çalışmalarının öğrencilerin pratik yapmalarına engel olduğunu ve pratiklerini ancak çalışma hayatında yapabildiklerini vurgulamaktadır. Ergöl (2011), yükseköğretimde hemşirelik eğitimi incelediği çalışmasında hızla artan hemşirelik eğitim kurumlarına dikkat çekmekte ve bu artışın öğretim elemanı ve alt yapı yetersizliği gibi koşulları ortaya çıkarabileceğini vurgulamaktadır. Çalışmada lisans eğitimindeki sorunlara çözüm önerisi olarak öğrenci kontenjanlarının düşürülebileceği, alt yapısı yetersiz olan okulların fizik koşullarının iyileştirilerek, beceri laboratuvarlarının sayılarının artırılarak eğitimin kalitesinin artırılabilirliği görüşünde oldukları belirlenmiştir. Buna karşın bir grup öğretim üyesinin ise nitelik olarak yetersiz bölümlerin öğrenci alımını durdurması gerektiği görüşünde oldukları belirlenmiştir.

Öğretim üyelerinin bu görüşlerine benzer şekilde Seviğ ve ark. (2008) tarafından ebe istihdamına ilişkin raporlarında, eğitimle ilgili olarak öğretim elemanı açığı olan, fiziki olarak donanımını tamamlayamayan sağlık yüksekokullarında öğrenci alımının durdurulmasının uygun bir yaklaşım olacağı belirtilmektedir.

Öğretim Üyelerinin Türkiye'de Ebeliğin Örgütlenmesiyle İlgili Görüşleri

Öğretim üyelerinin Türkiye'de ebelik mesleğinin örgütlenme durumuna ait görüşleri incelendiğinde bu konudaki mevcut durumun 'istendik' düzeyde olmadığını düşündükleri belirlenmiştir. Türkiye'de Ebeler Derneği (2011) tarihçesi incelendiğinde öğretim üyelerinin belirttiği gibi kuruluş yılının çok eski olmasına karşın faaliyetlerinin çoğu zaman yetersiz olduğu, zaman zaman durduğu göze çarpmakta ve 2011 yılındaki üye sayısının 4.352 olduğu görülmektedir. Türkiye'de 52 bin ebe olduğu göz önüne alındığında öğretim üyelerinin görüşleri ile incelenen verilerin uyumlu olduğu görülmektedir.

Kavaklı ve ark.'nın belirttiklerine göre (2009), Koçak (2006) tarafından yapılan çalışma sonucunda hemşirelerin %73.3'ünün mesleki örgütlere üye olmadıkları saptanmış ve bu hemşirelerin çoğunda derneklerin 'meslekleri adına hiçbir şey yapmadığı' düşüncesinin hakim olduğu belirlenmiştir. Araştırmacılar kendi çalışmalarında profesyonelliğin önemli bir göstergesi olan mesleki örgütlere üyelik puanının düşük olarak saptanma-

sını da meslek adına istenmeyen bir durum olarak değerlendirilmiştir. Yoğun bakım hemşirelerinden elde edilen sonuçlarla benzer şekilde bu çalışmada da öğretim üyelerinin, ebeler arasında meslek örgütüne üyelikle ilgili genel olarak "ne verecek bana?" gibi bir soruyla sıklıkla karşılaştıklarını, bu durumun ebelerin örgütlenmeye bakış açısındaki yetersizlikten kaynaklandığı görüşüne sahip oldukları belirlenmiştir.

Sorunun çözümü noktasında ebelere örgüt bilincinin kazandırılması gerektiği, bu konuda lisans mezunu ebelerin daha katılımcı olduklarını gözlediklerini belirten öğretim üyeleri, dernek ile sahada çalışan ebelerin iletişiminin daha çok lisans mezunu ebelerin gönüllü çalışmalarının artırılmasıyla gerçekleşeceğini vurgulamışlardır.

Hampton ve Hampton (2000), lisans ve lisansüstü eğitim alan hemşire-ebe uygulayıcıların yüksek düzeyde profesyonel tutum içinde olduklarını belirtmekte, örgütlenme açısından değerlendirirken bu kişilerin mesleki düzenlemelerini gerçekleştiren bir meslek örgütüne bağlı oldukları ve bunun gerekliliğine inandıklarını vurgu yapmaktadırlar. Bu çalışmanın sonuçları öğretim üyelerinin ebelikte örgütlenme ile ilgili görüşleri ile benzer bulunmuştur.

Türkiye'de ebelik mesleğinde örgütlenmeye ilişkin sorunların çözümü noktasında öğretim üyelerinin belirttiği bir başka nokta ise, dernek yapısının yasal yaptırımının olmaması ve daha çok gönüllülük esasına göre çalışması nedeniyle ebelere ulaşamadığı görüşüdür. Bu doğrultuda çözümün yasal yaptırım gücüne sahip, dernek yapısının üzerinde bir 'oda, birlik' gibi meslek örgütünün oluşturulması ve mesleği icra edebilmek için bu örgütlere karşı sorumlulukların yerine getirilmesi olarak önerilmiştir. Toker ve Aktaş (2010), İngiltere'de ebelik sistemini inceledikleri çalışmalarında burada ebelik ve hemşirelik mesleğinin standartlarını tanımlayan, denetlemeleri yapan yasal bir düzenleme kurulu olan Hemşirelik ve Ebeler Konseyi ("Nursing and Midwifery Council [NMC]") bulunduğunu, ebelerin çalışabilmek için bu kuruluşa kayıtlı olmak zorunda olduklarını ve bu kuruluşun belirlediği standartları karşılamaları gerektiğini belirtmektedirler. Korkmaz Yıldız (2008), benzer şekilde Yeni Zelanda'da ebelerin tüm kalifikasyon ve uygulama izinlerinin Yeni Zelanda Ebeler Derneği tarafından kontrol edildiğini ve ebelik faaliyetlerinin devamı için bu derneğe yıllık ya da üç yıllık zorunlu güncelleştirmelerin yapılması gerektiğini belirtmektedir.

Konu ile ilgili çalışmalar incelendiğinde bu kuruluşların yasal yaptırım gücüne sahip oldukları, belirledikleri etik kodlar aracılığıyla mesleğe ait tüm iç düzenlemeleri ve denetimleri yaptıkları, aynı zamanda meslektaşların profesyonel gelişimine katkıda bulunacak faaliyetlere katılımlarını sağladıkları görülmektedir (Toker ve Aktaş, 2010; Korkmaz Yıldız 2008).

Öğretim Üyelerinin Türkiye'de Ebeler Mesleğinin Özerklik Durumuna İlişkin Görüşleri

Öğretim üyelerinin genel yargı ifadelerinden ebelerin bağımsız rolleriyle ilgili farkındalık düzeylerini düşük buldukları belirlenmiştir. Onlara göre, bu nedenle ebeler bağımsız rollerini sahip lenmemektedir. Bazı öğretim üyelerinin ise bu görüşün aksini

düşündükleri; ebelerin bağımsız uygulamalarını destekleyen bir yasal çerçevenin olmaması, son yıllarda yapılan yasal düzenlemelerle ebelerin tamamen hekime bağlı hale getirilmesi ve 'ebe' unvanını bile kullanamamalarının mesleğin profesyonelleşme sürecini olumsuz etkilediği görüşünde oldukları belirlenmiştir. Öğretim üyelerinin bu görüşleri paralelinde 'Aile Hekimliği Uygulaması Hakkında Yönetmelik' incelendiğinde ebelerin bu yönetmelikte hemşireler ve sağlık memurlarıyla birlikte 'aile sağlığı elemanı' olarak tanımlandıkları görülmektedir (Demir, 2011; Resmi Gazete, 2010). Bunlara ek olarak Karahan (2011), bu yönetmelikte gebelik, doğum ve doğum sonu izlem yapma ile ilgili tüm yetkilerin aile hekiminin görevleri içinde tanımlanmış olduğunu, aile sağlığı elemanına ise bu hizmetlerin yürütülmesinde sadece 'hekime yardımcı olma' yükümlülüğünün verildiğini belirtmektedir.

Öğretim üyeleri sorunların çözümü noktasında okulda alınan eğitimin ve örgütlenmenin önemine vurgu yapmaktadır. Eğitimin önemine vurgu yapan öğretim üyelerine göre, ebeler bağımsız rollerini ebelik eğitimleri sırasında kazanmaya başladıkları için okulda verilen eğitimin kalitesi bu açıdan önem kazanmaktadır. Currie (1999), ebelik eğitim programının öğrenci açısından travmatik ve yoğun bir süreci içerdiğini ve belki de bu geçiş sürecinde bazı öğrencilerde farkındalık eksikliği oluştuğunu belirtmektedir. Bu durumun öğrencinin ebeliğe ait mesleki kimliğinin oluşmasını sekteye uğrattığını öne süren Currie, öğrenciye yapılacak rehberliğin bu sorunun aşılmasındaki önemine değinmektedir. Benzer şekilde Begley (2001), ebelik eğitimi sırasında bütüncül bir yaklaşımla öğrencilere verilen eğitim desteğinin öğrencilerin ebelik uygulamalarını geliştirmelerini sağlayacağını ve bunun hem kadınlar hem de ebe açısından daha bağımsız bir ebelik bakımı anlamına geldiğini vurgulamaktadır. Bir çalışmada ise (Karagözoğlu, 2008), meslektaşlarının köşe taşlarından biri olarak profesyonel özerkliğe dikkat çekilmektedir. Bunun için eğitim programlarının sürekli gözden geçirilerek, meslek adaylarının bağımsız bir kişilik kazanmasını ve kendi kendini yönetmesini destekleyecek düzenlemeler ile güncellenmesi gerektiği öne sürülmektedir.

Öğretim Üyelerinin, Bilimsel Araştırmalara Yapılan Katkıları Açısından Türkiye'de Ebeler Mesleğinin Mevcut Durumuyla İlgili Görüşleri

Türkiye'de ebeler mesleğinin mevcut durumunun bilimsel araştırmalara yaptıkları katkıları açısından değerlendirildiğinde öğretim üyelerinin, bu alanda yapılan çalışmaların henüz yeterli düzeye ulaşmadığı görüşünde oldukları sonucuna varılmıştır. Öğretim üyeleri, bu durumun sebebi olarak Türkiye'de ebelerde lisans ve lisansüstü eğitiminin kısa süre önce başlamasını göstermektedirler.

Aynı zamanda öğretim üyelerinin genel olarak ebelerin bilimsel araştırma sürecine katılım göstermedikleri görüşünde oldukları belirlenmiştir. Öğretim üyeleri bu görüşlerine ek olarak bilimsel araştırmalara katkı açısından ebelerin yurt içi yayın organlarının olmamasını ve yabancı dil eksikliğini de önemli sorunlar olarak gördüklerini vurgulamışlardır.

Bu doğrultuda literatür incelendiğinde, Türkiye'de ebelerin bilimsel araştırma sürecine ilişkin durumunu ortaya koyan bir

çalışmaya rastlanmadı. Öğretim üyeleri çözüm önerisi olarak; sahada çalışan ebelerin bilimsel araştırma yapma konusunda eğitim almaları, okul-saha işbirliği ile bu sürece dahil edilmeleri, maddi olarak teşvik edilmelerini sıralamışlardır. Ayrıca ebeler alanında bir yayın organının faaliyete geçirilmesinin bu süreci hızlandırarak ebeler mesleğinin profesyonelleşmesine katkıda bulunacağı görüşünde oldukları da saptanmıştır.

SONUÇ

Öğretim üyelerinin yargılarından Türkiye'de ebelerin görev tanımlarının net bir şekilde yapılmadığı, güncel bir ebeler yasasının olmamasının istihdam sorunlarına neden olduğu ve bunun sonucunda ebelerin mesleklerini profesyonel bir biçimde gerçekleştiremediği görüşünde oldukları sonucuna varılmıştır. Sorunların çözümü noktasında en önemli adımın örgütlenme sürecini tamamlamak olduğu belirlenmiştir. Öğretim üyelerine göre, Türkiye'de ebeler eğitime ilişkin en büyük sorun, ebe eğitmeni yetiştirecek lisansüstü eğitim programlarının az sayıda olmasıdır. Türkiye'de ebeler eğitimi ile ilgili önemli diğer bir sorun da, Türkiye'nin ebe insan gücü ihtiyacı düşünüldüğünde, ebeler eğitimi veren okul ve öğrenci sayısındaki fazlalıktır. Öğretim üyelerinin lisans eğitime ilişkin sorunların çözümü için alt yapı ve öğretim elemanı sayısı açısından yetersiz olan bölümlerde gerekli iyileştirmelerin yapılması gerektiği görüşünde oldukları belirlenmiştir.

Öğretim üyelerinin Türkiye'de ebeler mesleğinin örgütlenmesinin oldukça yetersiz durumda olduğunu düşündükleri sonucuna varılmıştır. Öğretim üyelerine göre bu durumun nedeninin meslektaşları arasında örgütlenme bilincindeki yetersizlik ve mevcut dernek yapısının gönüllülük esasına bağlı olarak faaliyet göstermesi ve yaptırım gücünün olmamasıdır. Katılımcıların, örgütlenmeye ilişkin sorunların çözümü için ebeler meslek örgütü bilinci kazandırılmasına yönelik faaliyetlerde bulunulması gerektiği, ek olarak yasal yaptırım gücüne sahip bir meslek örgütünün daha etkili olabileceği görüşünde oldukları sonucuna varılmıştır.

Öğretim üyelerinin Türkiye'de ebelerin mesleğinin bağımsız fonksiyonları açısından mevcut yasal durumun ebeler desteklenmediği, aynı zamanda ebelerin de bağımsız rollerine ilişkin farkındalık düzeylerinin düşük olduğu görüşüne sahip oldukları ve bu sorunların çözümünde ise kaliteli eğitim ve güçlü bir örgütlenmeyi kilit noktalar olarak gördükleri sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların, ebeler mesleğinin bilimsel araştırmalara yapılan katkıları açısından henüz başlangıç noktasında olduğu ve okul-saha işbirliği ile ebelerin bilimsel araştırma süreçlerine dahil edilmelerinin, bu konuda olumlu katkılarının olabileceği görüşünde oldukları sonucuna varılmıştır.

Dünyanın gelişmiş ülkelerinde profesyonelleşme sürecini büyük ölçüde tamamlamış bir meslek olan ebelerin, Türkiye'de yükseköğretimde yeni olmasından dolayı çocukluk çağını yaşayan bir meslek olduğu düşünülmektedir. Ebeler mesleğinin, anne ve çocuk sağlığının dolayısı ile toplum sağlığının korunmasında ve yükseltilmesindeki rolü düşünüldüğünde, bu mesleğin güçlendirilmesinin ülkemizin sağlık hizmetlerinin başarı

ile yürütülmesindeki önemi daha çok ortaya çıkmaktadır. Çalışmamızda öncelikli olarak ele alınan sorunlar ve çözüm önerileri rehberliğinde yapılacak düzenlemelerin mesleğin mevcut durumunun iyileştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Aile Hekimliği Kanunu. (2004). T. C. Resmi Gazete, 25665, 09 Aralık 2004
- Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği. (2010). T. C. Resmi Gazete, 27591, 25 Mayıs 2010
- Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezleri Yönetmeliği. (1997). T. C. Resmi Gazete, 22900, 06 Şubat 1997
- Kavaklı, Ö., Uzun, Ş., & Arslan, F., (2009). Yoğun bakım hemşirelerinin profesyonel davranışlarının belirlenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 51(3), 168-173
- Begley, C.M. (2001). "Giving midwifery care": Student midwives' views of their their working role. *Midwifery*, 17, 24-34.
- Beydağ, K.D., Arslan H. (2008). Kadın doğum kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin profesyonelliklerini etkileyen faktörler. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 3(7), 75-87
- Currie, S. M. (1999). Aspects of the preparation of student midwives for autonomous practice. *Midwifery* 15, 283-292.
- Demir, A.(2011). Aile sağlığı elemanı olarak ebe. 1. *Ulusal Arası & 2. Ulusal Ebelik Kongresi Kitabı*, Safranbolu, 13-16 Ekim 2011, 99.
- Ercal, İ. S., (2011).Ebelikte lisans eğitiminin güçlendirilmesi. I. Ulusal Arası & II. Ulusal Ebelik Kongresi, 13-16 Ekim 2011, Safranbolu.
- Ergöl, Ş. (2011). Türkiye’de yükseköğretimde hemşirelik eğitimi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(3), 152-155
- Evetts, J. (2011). Sociological analysis of professionalism: past, present, future. *Comparative Sociology*, 10, 1-37.
- Görgülü, S. Ulusoy M. F. (1995). *Hemşirelik esasları temel kuram, kavram, ilke ve yöntemler*. Ankara: Çağın Ofset
- Güven, T. (2009). Tıp etiği açısından meslek ve profesyonellik kavramlarının incelenmesi. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 40, 84-88.
- Hampton, L. D, Hampton, G. M. (2000). Professionalism and the nurse-midwife practitioner: an exploratory study. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, 12(6), 218-225.
- Hresenova, E. (2007). Midwives, women, and the professionalization of midwifery: an ethnographic study of two maternity hospitals in the Czech Republic. *Romanian Association for Cognitive Science*, 11(2), 371-396.
- İlhan, S. (2008).Yeni kapitalizm ve meslek olgusunun değişen anlamları üzerine. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 313-327.
- Karadağ, A. (2002). Meslek olarak hemşirelik. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 5(2), 1-8
- Karagözoğlu, Ş. (2008). Hemşirelikte bireysel ve profesyonel özerklik. *Hemşirelik Araştırma Geliştirme Dergisi*, 3: 41-50.
- Karahan N. (2011). Türkiye’de ebe olmak. 1. *Ulusal Arası & II. Ulusal Ebelik Kongresi Kitabı*, Safranbolu, 13-16 Ekim.
- Kaya, D. Yurdakul, M. (2007). Türkiye’de ve Dünyada ebelik eğitimi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 23(2): 233-241.
- Koçak B. Üniversite hastanelerinde çalışan hemşirelerin sağlıkta özelleştirme ve sendikalaştırma konusunda girişimlerinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İzmir 2006
- Korkmaz, Y.N.(2008). Yeni Zelanda’da ebelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(2), 76-80.
- ÖSYM (2013). ‘2012-2013 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri’. Retrieved from <http://www.osym.gov.tr/belge/1-19213/2012-2013-ogretim-yili-yuksekogretim-istatistikleri.html>
- Özcan, A. Yiğit, R. (2000). Sağlık yüksekokulları ve ilk yıllarındaki nicel durumları. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 4(2), 14-21.
- Pala, K. (2006). *Türkiye’de uygulamaya konulmaya çalışılan biçimi ile aile hekimliği nereye gidiyor?* 4. Temel Sağlık Hizmetleri Sempozyumu, Manisa, 13-14 Nisan.
- Tababet ve şubaları san’atlarının tarzi icrasına dair kanun. (1928). T. C. 863, 11 Nisan 1928
- Seviğ, Ü, Başer, M. Güler, H. Yurdakul, M. (2008). Türkiye’de tıp-sağlık bilimleri alanında eğitim ve insan gücü planlaması “ebe insan gücü: Mevcut durum ve 2013 yılı vizyonu”. Üniversitelerarası kurul tıp sağlık bilimleri eğitim konseyi, ebe insan gücü planlama komisyonu çalışma raporu.
- Sokullu, G. (2011). Teoriği pratiğe yansıtabiliyor muyuz? I. *Ulusal Arası & II. Ulusal Ebelik Kongresi Kitabı*, 13-16 Ekim 2011, Safranbolu
- Soğukpınar, N., Saydam, B. K., Bozkurt Ö. D., Öztürk, H., Pelik A. (2007). Past and present midwifery education in Turkey, *Midwifery* 23, 433-442
- Şahin, A.E. (2009). Türkiye’de ilköğretim okulu müdürlüğünün bir meslek olarak mevcut durumu: Bir Delphi çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 125-136.
- Toker, E. Aktaş, S.(2010). İngiltere’de ebelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3), 89-97.
- Türk Ebeler Derneği, (2011). Ebeler derneği tarihçesi. Retrieved from <http://www.turkebelenderneği.com/index.php?option=com>
- Yataklı tedavi kurumları işletme yönetmeliği. (1983). T. C. Resmi Gazete, 17927, 18 Ocak 1983
- Yurdakul, M. (2008). Ebelikte lisansüstü eğitim. *Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(1,2,3), 57-61.
- Yükseköğretim Kurulu, (2013). Genel kurul kararları. Retrieved from <http://www.yok.gov.tr/web/guest/kurul-kararlari>
- Yükseköğretim Kurulu, (2014). Türkiye’de sağlık eğitimi ve sağlık insangücü durum raporu. Retrieved from <http://www.yok.gov.tr/web/guest/turkiye-de-saglik-egitimi-ve-saglik-insangucu-raporu>
- Walther N. K. A. van Mook, de Grave W. S., Wassc V. O’Sullivand H., Zwavelinge J. H., Schuwirth L. W., van der Vleutenb C. P.M. (2009). Professionalism: evolution of the concept. *European Journal of Internal Medicine*, 20(4), 81-84.